

Sûfi Perspektif
Kadir ÖZKÖSE*

BARIŞ VE ESENLIK YURDUNA
DAVET

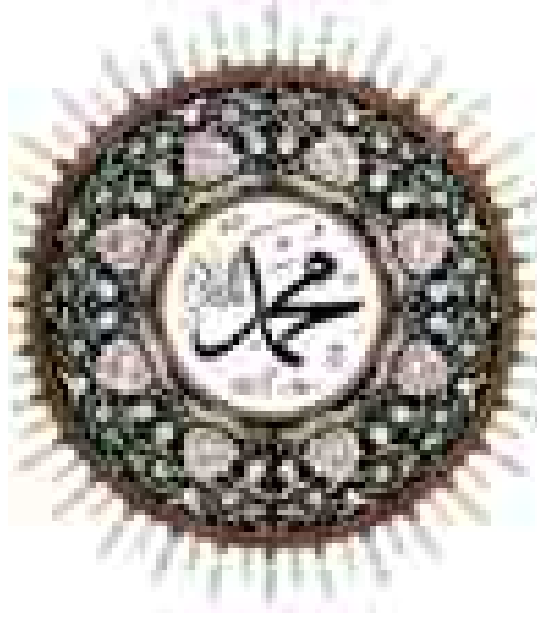
İslâm'a göre ilk peygamber ile son peygamberin mesajları arasında, temel ve özde, inanç ilkeleri açısından hiç fark yoktur. Buna göre dinlerin özü Hz. İbrahim'de de, Hz. Musa'da da, Hz. İsa'da da aynıdır. Hz. Musa, kendisinin getirdiği şeriatı tasdik edecek peygamberlerin geleceğini müjdelemiştir. Hz. İsa, Tevrat'ı tasdik etmiş ve onu tamamlamaya gönderildiğini bildirmiş, daha sonradan da kendisini tasdik edecek ve görevi tamamlayacak birinin geleceğini müjdelemiş, Hz. Muhammed (s.a.v) geldiğinde de hem Hz. Musa'yı hem Hz. İsa'yı hem de onlara gönderilenleri tasdik etmiş ve din, onunla kemâle ermiştir.

Müslüman olmak demek aynı zamanda Hz. Musa'ya, Hz. İsa'ya ve insanlığın yaratılışından bu yana gelmiş geçmiş bütün peygamberlere ve tebliğ ettikleri şeriatlara, aralarında herhangi bir ayırım yapmaksızın iman etmek demektir. Daha doğrusu Allah'a teslim olmak ve peygamberlerinin birbiri ardından tebliğ ettikleri ilâhî iradeye tâbi olmaktır.¹

Peygamberler, dünyayı esenlik ve barış yurdu hâline getirmek için görevlendirilmiş kimselerdir. Onlar, insanlığa "barış ve esenlik" anlamına gelen İslâm dinini ulaştırmak için gönderilmişlerdir. Bir hadislerinde Peygamberimiz (s.a.v.), "Biz peygamberler baba bir kardeşleriz, hepimizin dini birdir."² buyurmuştur. Yüce Allah da Kur'ân'da, "Allah katında yegâne (geçerli) din İslâm'dır."³ buyurur ve bütün peygamberlerin bu

dini insanlara tanıtmak için geldiğini ve bu konuda peygamberlerin ilk örnekleri insanlara sunduğunu haber verir.

Tarih boyu Müslümanlar, fethettikleri yerlerde yerli ahâlîyi İslâm'ı kabule zorlamamışlardır. Hatta bazı İngiliz müellifleri, İslâm'ın bu yönüne dikkat çektikten sonra şu ibretli itirafta bulunur: "Asya'ya Araplar ve Türkler yerine Batı Hıristiyanları hâkim olsalardı, bugün, Yunan kiliselerinden hiç bir iz kalmazdı. Ve bu kâfirlerin orada Hıristiyanlığa gösterdiği müsamahayı bunlar Müslümanlığa asla göstermezlerdi." (Buradaki "kâfirler" sözü ile Müslümanları kasetmektedir)

Müslümanlar, gittikleri yerlerin mahallî değerlerine hiç ilişmemişler, bilakis onları bir etnografya müzesi gibi korumuşlardır. Sözelimi Osmanlılar; Doğu Avrupa, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dan çekildikleri zaman dini, dili, kıyafeti farklı pek çok milletin mevcut olduğu ortaya çıkmıştır.

Hz. Ömer (r.a.) Kudüs'e geldiği zaman Kıyamet Kilisesi'ni de ziyaret etmiştir. Bu geniş kiliseyi gezerken ikinci namazı olmuş... Hz. Ömer namaz için dışarı çıkmak isteyince Patrik Safaryanus kendisine kilisede namaz kılmasını teklif etmiştir. Hz. Ömer bu teklife teşekkür etmiş, ancak namazını dışarıda kılmak hususunda da ısrar etmiştir. Bu tavrının sebebini öğrenmek isteyen ve "Burası da bir mâbeddir, içinde namaz kılınamaz mı?" deyince şu harika karşılığı vermiştir: "Evet, burada da namaz kılabilirim, ama

benden sonra burada namaz kılmak gelenek hâline gelebilir. Hatta bu münasebetle kiliseyi elinizden alıp cami yapmak isteyenler bulunabilir. Bu sebeple ben dışarı çıkıp namazımı eda edeyim!” Nihayet dışarı çıkıp kiliseye çok yakın bir yerde namazını kılmıştır. Hz. Ömer’in namaz kıldığı yere daha sonra teberrüken bir cami yapılmıştır.⁴

Müslümanlar, idareleri altındaki başka din mensuplarının dinlerini yaşamalarına müsâade ettikleri gibi, cami, kilise ve havranın yan yana bulunmasında, hattâ aynı mâbedin bir bölümünde Müslümanlar ibadet ederken, diğer bir bölümünde Hıristiyanların ibadet etmelerinde bir beis görmemişlerdir. Hz. Peygamber’in Necranlı Hıristiyan heyetine bir Pazar günü ibadet yapmaları için Mescid-i Nebevî’yi tahsis etmesiyle başlayan bu anlayış, ilk halifelerle devam etmiştir. Keza Kurtuba’da, yani Endülüs Emevîleri idaresinde de benzer uygulamalar söz konusudur.⁵ İstanbul’un bir kısım semtlerinde hâlen yan yana görülen cami, kilise ve havranın varlığında tezahür eden başka inançlara saygı ve hoşgörü esprisini, kökünü İslâm’ın özünden, Aleyhissalâtu

Vesselâm’ın getirdiği müsamahadan almaktadır. Şayet zamanla bu, bazı İslâm beldelerinde veya bazı Müslüman fertlerde kaybolduysa, bunun İslâm’la bir ilgisi yoktur; bunda başka sosyolojik ve psikolojik veya mahallî ve ferdî sebepler aramak daha uygun olur.

Yakından bakıldığında İslâmiyet’in öngördüğü çerçeveye göre dinler arasındaki ilişkinin temelini “ihtiram”, yani karşılıklı saygı ve her dinin diğer dinlerin kutsal alanını, inancını, ibadet hakkını her türlü tecavüz ve saldırıdan uzak görmesi ve öyle kabul etmesi teşkil etmektedir. Karşılıklı ihtiram ilkesi, dinler arasında “hayırlarda yarış”ı teşvik eder.

Allah, Peygamber Efendimizin muhataplarına mülâyemetle muamele etmesini “Allah’tan bir rahmet” olarak ifade buyurur ve sert davrandığı takdirde çevresindekilerin bile kendisini terk edip gidebileceklerine dikkat çeker.⁶

Hz. Peygamber (s.a.v.), insanları İslâm’ın güzelliği hususunda ikna ve İslâm’ı bizzat temsil etmeye çok ehemmiyet atfederdi.

İslâm'da Allah'ın belirlediği hedeflerin dışında yapılan savaşlar yasaklanmıştır. Hz, Peygamber (s.a.v)'in savaşları da tamamen müdafaa, cezalandırma ve vatanın korunması amacıyla yöneliktir.⁷ Bu nedenle İslâm fetihlerinin gayesi, hiçbir zaman için saldırı, soygun ve talan olmamıştır. Herkesin kendi hür iradesiyle istediği inancı seçmesine imkân sağlayacak ortamın hazırlanması hedeflenmiştir.

Dolayısıyla Müslümanlar, fethettikleri ülkelerde yaşayan insanları, Müslüman olmak, ya da Müslümanların egemenliklerini kabul ederek onların verdikleri zekât ve sadakaya mukabil olarak cizye vermek alternatifi arasında serbest bırakmışlardır.

İslâm'ın insana tanıdığı üstünlük ve kerametten dolayıdır ki, tarihlerinde Müslümanlar, ulaştıkları yerlere adalet götürmüş, hürriyet götürmüş, insanlık götürmüştür.

Peygamberimiz, hiçbir müşrik kavme sırf müşrik oldukları için saldırmamıştır. Yaptığı bütün savaşlar ya başlamış bir saldırıyı def etmek, ya da bir saldırı hazırlığını başlangıç aşamasında sonuçsuz bırakmak amacıyla yöneliktir. Hayber Gazvesi, Benû Müstalik Gazvesi, Mûte Seferi, Tebük Seferi vs. gibi ciddi gazveler ile Bedir, Uhud, Hendek savaşları sözünü ettiğimiz iki türden birine dâhil gazvelerdir.

En mühim gazvelerden olan Mekke'nin fetih ise, insanlık tarihinde eşine rastlanmayan bir sulh hareketi ve fethidir. Çünkü Peygamber (s.a.v) fetâneti ile ve sulh yoluyla fethedilen Mekke şehri, ne yağma edildi, ne insanları öldürüldü veya sürgün edildi, ne intikam alındı, ne kan davası icrâ edildi.

İlk İslâm halifesi Hz. Ebubekir'in komutanını savaşa uğurlarken yaptığı hatırlatmaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Yaşlılara, gözleri görmeyenlere, zayıflara, felçlilere dokunmayın.

- Kiliselerde ibadetle meşgul olan din adamlarına dokunmayın.

- Çocukları asla öldürmeyin.

- Kadınları katletmeyin, namus ve iffetlerine dokunmayın.

- Yaralı düşmanı kovalamayın, kaçanı öldürmeyin.

- Asla zina fiilini irtikab etmeyin.

- Ağaçlara, ekinlere, yeşillığe dokunmayın, yakıp kesmeyin.

- Esirleri asla katletmeyin..."⁸

Peygamberimiz "gerçek yiğit" olarak "öfkelerini yutan adam"ı göstermiştir. Hayvana aşırı yük yüklenmesini, hayvanın dövülmesini yasaklamıştır. Peygamberimizin Kur'ân'a göre en belirgin vasıflarından birisi "rahmet peygamberi" oluşudur ve Müslümanın ana amacı, Peygamber (s.a.v)'in ahlâkı ile ahlâklanmak, onun boyası ile boyanmaktır.

Şu bir gerçek ki, Peygamber Efendimiz mü'minlere kendi öz canlarından daha önceliklidir. Ancak içinde yakınlık bulunmayan bir sevgi, uzak bir sevgidir, uzaktan sevmektir, bedava sevmektir. Aslında sevgi hayatın en soylu, en mübarek tohumudur. Bire sonsuz verir. İşte o, sevgi yumağı, güven ve dürüstlük âbidesi seçilmiş, gaye insanı anlamak, her şeyden önce onu tanımak, onun gibi olmakla ve onu sevmekle mümkündür.

Peygamber Efendimizin en güzel medhiyeleri olan mevlidler, kaside ve na'tlar ve diğer şiirler, bizim edebiyatımızda büyük bir yer tutar. Onun adı anılınca, kalbimizdesin anlamına ellerimizi göğsümüze götürürüz. Adını saygı ve salâvatlarla anarız. Mübarek gün ve geceler, düğün, cenaze, asker uğurlama gibi pek çok özel gün, onun mevlidi okunarak kutlanır. Mevlidde onun doğumunu anlatan dizeler okunurken, sanki o karşımızdaymış gibi ayağa kalkarız. Mescidlerimiz, evlerimiz onun

adı, şemâîli yazılı levhalarla süslüdür. Şairlerimiz saba rüzgârlarıyla, akan sularla, hacca giden insanlarla, çocuklarımız hacı leyleklerle hep ona selâm göndermişlerdir. Ama o sevgi odağına karşı sorumluluklarımız bunlarla sınırlı kalmamalıdır. Onu bütünüyle ve sağlıklı bir biçimde tanıyarak, onu izlemeli ve ona yaraşır Müslümanlar olmaya gayret etmeliyiz.

Yavuz Sultan Selim Han, Mısır'ı fethedip, hilafeti esâretten kurtarınca, alışkanlıkla kendisine de "Sultânü'l-Haremeyn" deyen hatibi susturup, "Benim için, o mübarek makamların hizmetçisi olmaktan daha büyük şeref olamaz. Bana 'Hâdimül-Haremeyn' deyin." buyurmuştur.

İstanbul'da Sultan Ahmed Camii'ni yaptıran, Sultan I. Ahmed, İslâmiyet'e ve Rasûlullah Efendimize gönülden bağlı idi. Sultan Ahmed, Beytullah'ın ve Hücre-i saâdetin önceleri Mısır'da dokunan perdelerini İstanbul'da dokutup saygı ile göndermiştir.

Bahtî mahlasıyla şiir de yazan Ahmed Han, Nakş-ı kadem-i şerîf (Peygamber Efendimizin mübarek ayak izi) şeklinde murassâ bir sorguç yaptırmış, ortasına da mavi mine üzerine, altınla kendisine ait şu mısraları yazdırmıştı:

*N'ola tâcım gibi başımda götürsem dâim
Kadem-i resmini ol hazret-i şâh-ı Rusûlün
Gül-i güzlâr-ı nübüvvet o kadem sâhibidir.
Ahmedâ durma yüzün sür kademine o gülün.*

Sultan Ahmed Han, Cuma ve Bayram günlerinde ve diğer mübarek günlerde başına bu sorgucu takardı.

Sultan II. Mahmud Han'ın, Hücre-i saâdete hediye ettiği şamdanla birlikte gönderdiği aşağıdaki yazı, Osmanlı sultanlarının Rasûlullah Efendimize olan hürmet ve muhabbetlerinin başka bir vesikasıdır:

*Şam'dân ihdâya eyledim cür'et yâ Rasûlallâh!
Murâdım der-i ulyâya hizmet, yâ Rasûlallâh!
Değildir ravdâya şâyeste, destâvziz-i nâcizim,
Kabûlünle kıl ihsân u inâyet, yâ Rasûlallâh!*

*Kimim var hazretinden gayrı, hâlim eyleyem
i'lâm,
Cenâbındandır ihsân u mürüvvet, yâ Rasûlallâh!
Dahîlek, el-emân, sad el-emân, dergâhına düştüm,
Terahhüm kıl, bana eyle şefâat yâ Rasûlallâh!
Dü-âlemde kıl istishâb bu Hân Mahmûd-i Adlî'yi,
Senindir evvel ü âhırda devlet yâ Rasûlallâh!*

Sultan Abdülmecid Han son hastalığında, yatakta oturamıyor, hep yatıyordu. Yalnız, mühim şeyler okunup irâde-i şâhâne alınıyordu. Sıradaki bir yazı için, Medine halkının bir dilekçesi okunacak denildi. "Durun, okumayın, beni oturtun." buyurdu. Arkasına yastık konup, oturtuldu. "Onlar, Rasûlullah Efendimizin komşularıdır. O mübarek insanların dilekçesini yatarak dinlemekten hayâ ederim. Ne istiyorlarsa, hemen yapınız! Fakat okuyunuz da, kulaklarım bereketlensin!" buyurdu. Ertesi gün vefat etti.

Sultan II. Abdülhamid Han, Peygamber Efendimize olan ta'zîm ve muhabbetini, onun kutsal beldesine hizmetler götürerek ve İslâm Birliği gayesini gerçekleştirmeye çalışarak göstermiştir. Hicaz bölgesiyle münasebetleri kuvvetlendirmek ve mukaddes topraklarla aradaki mesâfeyi kaldırmak niyetiyle yaptırdığı Hicaz ve Bağdat Demiryolu, bunun en güzel örneği olmuştur. Demiryolu yapımının Medine'ye ulaştığı esnada, Sultanın verdiği şu çok özel talimat; onun, Ehl-i Beyt'in şahsında Peygamber Efendimize olan sevgi, saygı ve bağlılıktaki hassasiyetini göstermesi açısından, eşine az rastlanır müthiş bir misaldir:

"Mümkün olan aletlerin üzerine keçeler sarınız ki, fazla gürültü olmasın ve Ehl-i Beyt'in ve burada yatanların mübarek ruhları rahatsız olmasın!.."

Dipnot

*. Doc. Dr.

- 1 2/Bakara, 133, 135; 3/Âl-i İmrân, 84.
- 2 Buhârî, Enbiyâ, 48.
- 3 3/Âl-i İmrân 19.
- 4 Vehbi Vakkasoğlu, "Dünyada ve Türkiye'de Neler Oluyor?", *Eğitim Bilim*, Yıl:2, Sayı:13, Ekim 1999, s.66.
- 5 Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları-1*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1994, s. 68.
- 6 3/Âl-i İmrân 159.
- 7 Muhammed Hamidullah, *İslâm Anayasa Hukuku*, İstanbul 1995, s. 222-223
- 8 Ahmet, Taşgetiren, "Hayır, asla, bu bizim savaşımız değil!", *Yeni Şafak Gazetesi*, 03.11.2001, s.11.